

Ukiortaamut oqalugiaat 2015

Kim Kielsen, Naalakkersuisut Siulittaasuat

(Oqaatigineqartut atuupput)

Asasakka inuiaqatikka

Ukioq naavoq aammalu ukioq nutaaq 2015 aallartippoq.

Ukiut ingerlanerini arlaleriarluta allaanerulluinnartunik misigisaqartarpugut; ukiorli 2014 nuannersorpassuarnik pisoqarfiugaluartoq – naalakkersuisut aamma innuttaasut akornanni tatiginnikkunnaarnermik pisoqarfiusutut eqqaamaneqartussa, qinerseqqittoqarnissaanik kinguneqarsimavoq.

Tatiginninerup sikkilertoqqinnissaanut piffissaq sivisooq ingerlasarpoq, aammalu siunertarisagut pillugit oqaatigisat piviusorsiorsimanersut aatsaat piffissap nutaap ingerlalertornerani naqissusiisussaapput – taamaattumik Naalakkersuisut nutaat maniguullutik, ilungersorlutik sulillutik minnerunngitsumillu pitsaasumik angusaqarlutik – tatiginninnerup atuuteqqilernissaanut tunngavissat qulakkeerniarpaat.

Taamaattumik ataatsimoorneq, toqqissisimaneq ineriartortitsinerlu Naalakkersuisut - ukiuni sisamani tulliuuttuni suleqataaffigiligaanni pingaaruteqarluinnartumik tunaartarineqassapput. Piffissami inuiaqatigiit akornanni pasillernermik toqqissisimannginnermillu imaqartunik nalaataqareernitsinni, tunaartassat ataqqilluinnarlugit inuiaqatigiittut pisariaqartippagut. Maannakkulli nutaamik aallartippugut inuiaqatigiittulli ataasiusutut immitsinnut tatigaluta sulilu nukittunerulluta siumut isigisariaqalerpugut.

Naalakkersuisut nutaat aquut tiguaat. Inuiaqatigiinnut ilumoornermik, tutsuiginassuseqarnermik ammasuunermillu tamarmik siunertaqarput, aallaavinniilli assigiinngitsuneersuugaluarlutik naapiffeqarluarsinnaapput inuiaqatigiinnimi aqutsinissaminnut piunassuseqangaarlutik suleqataalerput tamarmiullutami ataatsimut inuiaat pillugit suleqataarusulluta nukissaqangaarpugut. Taamaakkaluartorli ataatsimoorneq suleqatigiissinnaaneq suli siuarsarusupparput – tassami politikikkut tamatta immikkut anguniagaqaraluarluta ilaannikkullu isummatta naapiffigisinnaasaat assigiinngittaraluartut ataatsimoorfeqarpugut tassa – nunatta pisuussutai minnerunngitsumillu inuiaqatitta sorlaqarfitalu salliutinnerisigut pitsaasumik siunissaqarnissaat kissaatitta annersaraat.

Ukiut tallimat kingulliit ingerlaneranni ukiumut inuit 200-it sinnerlugit Kalaallit Nunaat qimallugu nuuttarput. Nunatta avataanut nuuttarnernut, nunatsinni sumiiffippassuarni inuuniarnikkut atugassarititaasut ajornakusoortuuneri annertuumik pissutaasut ilimanaateqarpoq. Nerisassat kiisalu ulluinnarni nalinginnaasumik pisariaqartitat akiisa

qaffasinnerat – amerlasuut nuunnissamik toqqaanerannut pissutaasarput; peqqutilli taakkuinnaangillat tassami inuit illoqarfinnut anginerusunut imaluunniit Danmarkimut nuunnerannut aamma allanik peqquteqarpoq tassa; ineqarniarnerat minnerunngitsumillu suliffissaqarniarnerat nutsertarnerannut pissutaasarsimammat.

Qujanartumik taamatut pisoqartarnera annikilliartorpoq. Taamaattumik nuannaarutigaa innaallagissamat, imermut kiassarermullu ullutsinni akigitinneqartut nalilersoqqinneqassammata naleqqussarlugillu - illoqarfinnut nunaqarfinnullu atugarissaannginnerusunut iluaqutaasusaaq naapertuulluarnerusussarlu Naalakkersuisut nutaat samminiarmassuk.

Naalakkersuisooqatigiinnissamik isumaqatigiissut akuerineqaqqammersoq annertooujussuuvoq, inuuniarnermilu atugassarititaasut pitsanngorsaqqinnissaannik taamaammat annertuumik malitseqarpoq. Taakkunanili pingaarutillit annersaat tassaapput Kalaallit Nunaanni sumiiffinni tamaginni suliffissanik pilersitsiortornissaq; minnerunngitsumillu inuussutissarsiornermi siuarsaanissaq, sutigut tamatigut.

Ajoraluartumik inoqarpoq angerlarsimaffeqanngitsunik.

Angerlarsimaffeqannginneq inuiaqatigiinni suliniutigineqartariaqartut unammilligassani nukinginnarnersaraat. Tassunga atatillugu ukiumi nutaami Nuummi inisseeqqinnermik sullissivik allanngorsarlugu sananeqartoq atorneqalissaaq. Inuit ajornartorsiortut ornigulluni siunnersuisarnikkut ilitersuisarnikkullu siunnersorneqartarnissaat, Namminersorlutik Oqartussat kommunit suleqatigalugit assigiinngitsunik siunnerfilimmik sulissutigisariaqarpaat.

Inuk kinaluunniit immiiginnartariaqanngikkaluarpoq aammalu inuk kinaluunniit angerlarsimaffeqarani inissisimasariaqanngikkaluarpoq. Atugarissaarnermi periaatsitsinni inuit sanngiinnerpaat ajornartorsiortut ikiorserneqartariaqarput.

Naalakkersuisut isumaqarput inuiaat imminnut pilersorsinnaasuunissaat pingaaruteqartoq. Nunagisami maani sulineq imminut akilersinnaassappat, sulinissamat kajumissaarinerit sutigut tamatigut sakkortunerussapput. Taamaattumik illuatungeriit oqaloqatiginerisigut 2015-imi suliniutissat nutaat piareersarniarpagut. Malitsigisaanik ilanngunneqassaaq ataatsimoortumik attassisinnaanissamat siuariartortitsinissamullu pilersaarut. Ilaatigut iluarsaaqqinnernut pisariaqartunut ilaatillugu suliffeqarnermi ilanngaatt pillugu aalajangersimasumik siunnersuummik tunngaveqarluta suliaqassaagut. Tamatumalu saniatigut inuussutissarsiortunut killissarititaasut tunngaviusussat pitsanngorsassavagut – nunami maani inuk qitiutillugu sulinitsinni ullutsinnilu atukkagut qiviassagaanni inuussutissarsiornermi pitsanngorsaanissaq avaqqunneqarsinnaanngilaq.

Naammattunik unammilligassaqarpugut. Aningaasaqarnikkut unammilligassat piffissami sivilisuaami saqqummertuurtarput. Nunatsinni ilaqutariippasuit suliffissaaleqinermik kiisalu aningaasaqarnikkut atugarliornerulernikkut eqqorneqarsimapput. Inuillu periarfissiinikkut ikiorsiissutinik isertitaqartartut imminnut pilersorsinnaanissamat

piumassuseqaqqilersinnaanerata ajornakusoortarpoq – taamaattumik suliffissaaleqinerup akiorniarnissaa suliassaqaqarfinnut Naalakkersuisut sulissutigisassaannut pingaarutilinnut ilaavoq, tassani inuit suliffeqartiinnarniarnissaat aammalu nutaanik suliffinnik pilersitsiortornissaq, inuiqatigiinnut pitsaanerusumik atugaqartunut tunngaviusumik tunaartarineqartunut ilaassalluni.

Inuit nunami maaniittugut tamatta atorfissaqarluarpugut nunarpummi siumut ingerlanissaa tamatta siunnerfigisatta annersaraat. Inuussutissarsiornermi suliassaqaqarfinnik ineriartortitsinerup ingerlateqqinnissaa pisariaqarpoq. Ineriartortitsinerup ingerlaqqinnissaanut, inuussutissarsiornermi sukarsuit pingaarnerpaat sisamat erseqqissarpagut – tassalu aalisarnej, suliffeqarfiillu allat inerisakkat, aatsitassarsiornej takornariaqarnerlu. Taassumalu malitsigisaanik nunami inuussutissarsiutit pioreersut kiisalu ilinniartitaanermut suliassaqaqarfik eqqaamassavagut – suliassaqaqarfiit ineriartortitsinerup ingerlaqqinneranut tunngavissaqarluarnissamut qulakkeerisussat. Immikkoortortani taakkunani tamaginni Naalakkersuisut aallussissapput. Tassami inuussutissarsiornerup ineriartornerata ingerlaqqinnerani suliqaqarnermi, tunisassiornej niuernerlu pilersinneqassapput.

Siunissami ukiorpassuarni suliassaqaqarfinni pitsaasunik patajaatsunillu atugassaqaqartitsinissamik qulakkeerinissarput aningaasaliisartut aningaasaleerusussuseqaqarnerannut annertoorujussuarmik pingaaruteqarpoq. Allannguutaasussat ullormiit ullormut pinaviangillat. Piffissaagallartillugu allannguuteqarnissamut aningaasaliinissamillu pisariaqaqartitsinerup takusinnaanissaa pingaaruteqarpoq. Siunnerfinnik allanngortitseqattaarnermi tatiginnineq sikkilertornaviangilaq nungukkiartortarmat, taamaammat – patajaatsumik naalakkersuinikkut ingerlatsisoqarnissaa pisariaqarpoq oqaatigisagullu ilumooruttassavagut oqarlu kisimi sulissanngilaq. Soorunalimi timitaliinermik malitseqaqartassaaq kalaallillumi tamanna immi ilisimalluarpaa. Qularutiginnigalaralu takussusiinikkut tatiginnineq sikkilertorumaartoq suli kusanarninngorluni. Tatiginninnermi peroriartoqatigiissinnaanissatsinnut pisariaqarluinnarpoq.

Aalisarnej inuiqatigiinni inuussutissarsiornermi sukarsuit pingaarneraraat. Aningaasarsiornej pingaaruteqarluinnartoq ullumikkut tassaniippoq. Taamaattumik inuussutissarsiornerup taassuma inerisaqqinnissaanut periarfissiissaagut inuusuttortatsinnut annerusumik orniginartunngortillugu. Eqqaamassavarput inuussutissarsiornikkut atukkagut nunani avannarlerni, Europami aammalumi nunarsuarmi aningaasaqarnikkut atukkanut atalluinnarmata. Taamaattumik Naalakkersuisut inuussutissarsiortut taakkualu kattuffii peqatigalugit, maani nunatsinni pisuussutitta uumassusillit sapinngisamik annertunerpaamik pissarsiaqaqarfigisarnissaannut periarfissat misissoqqissaarniarpagut. Qitiutinneqartut tassaapput aningaasaqarnej, tunisassiornej aamma suliffissaqaqartitsiniarnej. Nunarsuarmi nerisassanik pisariaqaqartitsineq atuuttuartaasavaq, uagut tassunga atatillugu aalisakkanik pilersuinnaalluarpugut.

Inuiaqatigiit pisuussutit uumassusillit sapinngisamik annertunerpaamik iluaqutigisariaqarpaat. Ilutigitillugu imminut pilersorsinnaaneq qaffassarneqassaaq. Inuussutissarsiornerup iluani tunisassiornermut suliffissaqartitsiniarnermullu naleqqussarnissamut, pisuussutittalu uumassusillit piujuartitsisussamik atorluarnissaannut piginnaasaqarnerput apeqqutaavoq. Ullumikkut aalisarneq imaluunniit piniarneq, uumasut aalisakkallu assigiinngissitaarnerannut kisimik sunniineq ajorput. Silap pissusaata allanngoriartornera aamma annertoorujussuarmik sunniuteqarpoq. Assersuutigalugu avaleraasartooriarluni misileraalluni aalisarnerup tamanna takutippaa. Taamaattumik pisuussutitta uumassusillit ataqatigiissumik tamakkiisutut ingerlatsivimmi aqunneqarnissaannik suliaqarnissarput pingaaruteqarpoq, uagut ulluinnarni nerisassanik pisariaqartitsinerput isumannaarniarlugu saniatigullu nunatsinnut ingerlaavaartumik isertitaqartitsinissaq qulakkeerniarlugu.

Nunatsinni atugassarititat ilorraap tungaanut aallarteqqinnissaannut aqutissatut allatut Naalakkersuisut attaveqarnermi ineqarnermilu suliassaqarfinnut aningaasaliiniarput. Angallannermi eqiteruttarfissat periusissianut iluaqutaasussat nunatsinni ataqatigiissitsinerup nukittuujunissaanut pingaaruteqarpoq. Siamasissorujussuarmik inoqarfeqarpugut. Aamma nioqqutissanik, atortussanik takornarianillu assartuussisarnerup qularnaarneqarnissaa tassani pineqarpoq. Nuummi umiarsualiviup allilerneqarnissaa suli sulissutigaarput, saniatigullu mittarfiit pioreersut marluk allilerneqarnissaat kiisalu allanik marlunnik nutaanik mittarfinnik sanaartornissaq sulissutigissavagut, aammalu Kangerlussuarmi talittarfik nutaaq anguniagaraarput. Taakkua tamarmik angallannermi eqiteruttarfiit allanngortinneqarnissaannik qulakkeerinninnissamut aammalu inuiaqatigiinnut iluaqutaasumik nunatsinni ornigassanut assigiinngitsunut, taakkuninngaanniillu ajornannginnerusumik angalanissamut iluaqutaassapput. Aningaasaliinissat annertoorujussuit tamatsinnut iluaqutaassapput. Taakkuali annertoorujussuit tamatsinnut iluaqutaasussat pisariaqarput. Naalakkersuisut aktiaatileqatigiiffiliorpiarput, sanaartornernik suliassanik annertuunik isumaginnittussamik.

Takornariartitsisarneq ineriartortitsinerup ingerlaqqinnerani suliniuteqarfissanut ilaavoq. Amerlanerusut tikittalernissaannut pilerilersitsinissamut soqutiginnilersitsinissamullu pikkorinnerulissaagut. Akunnittarfinnut neriniartarfinnullu suliassaqarfimmi, nunatsinniinnermi nerisassanillu pitsaasunik misigisaqartitsisarnermi pikkorinnerulissaagut. Nunap immikkoortuini assigiinngitsuni immikkuullarissut neqeroorutigisinnaasatta tuniarnissaannut pikkorinnerulernissaq tassani pineqarpoq. Pitsaasumik sullissisinnaanissaq aammalu misigisat nuannersut pillugit oqaluttuassat takornarianit, nunatsinni sinniisoriligassatsitit inisseqqunartunit, ingerlateqqinneqarsinnaanissaasa qulakkeernissaat, tassani pineqarluni. Suliassaqarfimmi tamarmi pineqarpoq pikkorinnerulissasugut aammalu inuussutissarsiutigalugu ingerlatsisinnaanerulissasugut.

Assersuutitut taasinnaavara - Kujataani savaatillit, allallu takornariaqartitsinermi sammisaqartartut sutigut tamatigut pitsaasumik siunertaqarlutik periuseqartut siunissamut ingerlateqqinneqarluarsinnaasunik – tassa nerisassat aqputigalugit misigisassat aamma mingutsitsinngitsumik nukissiornermik atorluaasut, takornarianut nutaaliaasumik inooriaaseqartunut aamma avatangiisinik eqqumaffiginnittunut, periaasaat siunissamut isumalluarnartumik siuariartortillugit suullu tamaasa ataqatigiissaarlugit ingerlappaat. Aasaq danskit silap pissusaanut ministeriat peqatigalugu savaatilinnut tikeraarpunga. Taamatut nutaaliorluni eqqarsarnermi takullugu assut nuannaarpunga tulluusimaarlungalu – tamanna tamatta ilinniarfigisinnaavarput.

Nutaamik eqqarsarnek – isumassarsianik nutaanik imalik – annertunerujussuarmik aallutissavagut annertuumimmi nunatsinnut sunniuteqarsinnaapput. Nunatsinni inuiaqatigiinnik pikkorissorpasuarfik isumassarsiullaqqissunik inoqarpoq. Ajoraluartumik periaatsivut akimmiffinnik ilaqarput. Akimmiffiit Naalakkersuisut suleqatigiilluarnermikkut atorunnaarsikkumavaat, taamaalilluni aallarniissamut piumassuseqarneq aammalu annikitsunik tunisassiornissaq sapinngisamik annertunerpaamik siuarsarneqarsinnaassalluni. Inuiaat Isumassarsiullaqqissut nukiillu piumassuseqartut “Siulersuatsinniit kingornutavut” taakkua ineriartornissaminnut pitsaanagerusunik atugassaqartinneqaleraluarpata qanoq angusaqartoqarsinnaanersoq takorloorsinnaavarput; piumassuseqartummi amerlaqaat nunamik ineriartornissaanut nukissallit naqissuseeqataarusuttut nunamik siuariartorneranut – taamaammat sinaakkutigisagut pitsanngorsartariaqarpagut, kinguarsarnatami ineriartornernut maniguulluta aalajangiisarutta nutaat pissanganartullu amerlanerparujussuit misigisinnaalissagaluarpagut.

Inuiaqatigiittut suliassaqarfimmit ataatsimit sunnertiavallaalinnginnissarput pingitsuuissinnaannginnissarpullu sulissutigiuassavarput. Taamaattumik aatsitassarsiornerup inuussutissarsiornermi sukarsuit sisamat ilaattut inississinnaanissaa suli sulissutigissavarput - nunattami pissarititai atorluarsinnaasagut amerlaqaat. Aamma tassani ullormiit ullormut pisut nikeriasaarsinnaanngillat aalajangiinerimmi nunatta inui salliutillugit qulaajareerlugit pisartussaammata. Taamaattorli Inatsisit iluanni siuarsimangaatsialereerpugut killiliussat paasiuminarlutillu ersarissuupput. Aningaasaliisartunik nunatsinnut taakkununggalu piumasaqaatit eqqortut atuutsillugit suliniutinik aallartitsisussanik pilerilersitsinissaq suli sulissutigaarput. Nunarsuarmi nunarsuarmioqatigiinni aningaasaliisartut aamma nunat aatsitassanik peqarfiusut akornanni suleqatigiinneq ersarissorujussuuvoq. Taamaattumik nunani tamalaani immikkut ilisimasalinnik suleqatigiinnik aatsitassarsiornermut suliassaqarfimmi siunnersuisartussanik pilersitsinissaq Naalakkersuisut kissaatigaat. Tamakku tamarmik pissapput nunatsinni aatsitassarsiornermik suliniutinik amerlanerusunik pilersitsinissaq pillugu unammilleqatigiinnermi ilaaginnarnissarput qulakkeerniarlugu.

Avatangiisit peqqinnissamilu atukkanik akimuisuunngitsumik, urani saniatigut tunisassiassatut ilaatillugu aatsitassanik paaasoqarsinnaanissaa Naalakkersuisut sulissutiginiarpaat. Tamatuma saniatigut suliassaqarfiup innuttaasunut iluaqutaasumik ineriartortinneqarnissaanut, Danmarkimik allanillu nunani tamalaani oqartussaasunik qanimut, ataavartumik naligiissumillu suleqateqarnissaq Naalakkersuisut pingaartippaat. Taamatut pingaaruteqartigisumik siunertaqarnitsinni, aatsitassanik tunisassiornerit annikinnerusut, aamma nunatsinni aningaasarsiortitsilertussat, puigussanngilagut. Qeqertarsuatsiaat kujataanni – Aappilattumi - rubinisorfissami sanaartormerimik suliagarneq aallarereerpoq. Tamatuma inuiaqatigiinni suliffissanik isertitassanillu kinguneqarpoq. Siunnerfiuvoq nunatsinni aatsitassat tamarmik inuiaqatigiinnut tamarmiusunut iluaqutaassasut.

Ullumikkut suliffeqanngitsut amerlanerit ajoraluartumik inuusuttuupput 30-it inorlugit ukioqartut. Taamaattumik taakkua unittuunnginnissaat qulakkeerniarlugu ilinnialernissamik kajumissaarneqarnissaannut siunnerfilimmik suliniuteqarnissaq Naalakkersuisut kissaatigaat. Ilanngullugu atuagarsornikkut pisinnaasakinnerusunut atuagarsornertaqanngitsumik ilinniagaqarsinnaanissaat sulissutigineqassaaq. Inuusuttut pitsaasumik siunissaqarnissamut periarfissaqassapput. Ilinniartitaanerimi suliniuteqarnerput suli aallutissavarput – aammalu pikkorinnerulissaagut. Atuarfitsialaap nalilersorneqarnera maannakkut sularineqarpoq. Misissuinerup inerneru pissangallunga utaqqivara. Tassami qularnanngilaq pikkorinneruleriartortuaannassasugut. Uagutsinnut eqqarsaatigiinnarata, kisiannili aamma nunarsuarmut tamarmut unammilleqateqareeratta suliffeqarnerup iluani kiisalu inuiaqatigiit nunarsuarmioqataasut iluanni. Tamanna inuusuttortatsinnut nunattalu siunissaanut aningaasaliinerussaaq.

Ajoraluartumik inissisimaneq ullumikkutut isikkoqartillugu ilinniartitaanerup iluani aaqqissugaanikkut ajornartorsiuteqarpugut. Tassani pingaartumik eqqarsaatigaakka inuusuttut kalaallisuinnaq oqaaseqartut, inuiaqatigiinni aaqqissugaanerput, taamatullu aaqqissuussisimanerput pissutigalugu ilinniagaqarsinnaanissamut periarfissaqanngitsut uffalu Kalaallit Nunaanniilluta! Oqaatsivut imminut piginnaanerupput. Ilumut taamatut ingerlaannarsinnaajunnaarpugut. Inuusuttummi pitsaasumik siunissaqarnissamut periarfissaat taamatut ingerlaannassagutta annaassavagut. Ajornartorsiutit taakkua iluarsiivigineqarnissaat pingaartittorujussuara – taamaalilluni suliffittaarnissamut pitsaanerusunik tunngavissaqalernissamut, ilinniagaqarlutik aallartissinnaanissaat sammineqalissalluni. Uagut Naalakkersuisuni ajornartorsiutip taassuma iluarsiivigineqarnissaanut kattuffiit sullissiviillu attuumassuteqartut oqaloqatiginiarpagut.

Inuiaat nukittuut ilaqutariinnit nukittuuneersuusarput. Taamaattumik ilaqutariit ikiorneqarnissaminnik pisariaqartitsisut aamma ikiorneqarnissaat pingaaruteqarpoq. Inuiannut nukittuunut imminnut pilersortunut aammalu imminuinnaanngitsooq aammalu allanut akisussaaqataasunut atugassarititaasut qulakkeerneqarnissaat Naalakkersuisut kissaatigaat. Ilaqutariit inuiaqatigiinnut patajaatsunut tunngaviliisuupput. Taamaattumillu pisariaqartitsisut eqqortumik ikiorneqarnissaat neqeroorutigineqassaaq.

Meeqqat, inuusuttut inuiaqatigiillu pineqartillugit utoqqaat inuunertik tamaat ilaquuttaminnut inuiaqatigiinnullu sullissisimasut puigussanngilagut. Siuligummi inuunngikkallarattali taakkua tamarmik nunatta ullumikkutut inissinnissaanut ineriartortitseqataasimapput. Inuiaqatigiit atugarissaartut isumaginninnikkut peqqinnissakkullu ikiorserneqartartut, aammalu ilinniagaqarsinnaanermik periarfissaqartut. Nunatsinni utoqqalinissaq nuannersuusaaq. Taamaattumik utoqqalinersianik iluarsaaqqiineramik suliaqarnissaq pilersaarutaavoq, taamaalilluni utoqqalinersiallit tamarmik inooqataasup isertitai apeqqutaatinnagit tunngaviusumik utoqqalinersiaqarsinnaalissapput, aammalu utoqqaat saniatigooralugu isertitaqarnissamut periarfissaat pitsanngorsarneqassapput.

Inuusuttorpasuit imminornerisigut annaasarpagut. Tamanna ilaquattanut qaninnerpaanut, ikinngutinut, kisiannili aamma inuiaqatigiinnut annaasaqaataasarpogut. Taamaattumik suliaqarfimmi pitsaaliuineramik suliaqarnerup, annertunerusumik oqallittoqarluni oqaloqatigiittoqarlunilu, pitsanngorsarneqarnissaat Naalakkersuisut pingaartittorujussuuat. Imminortarneq aqutissaanngilaq. Inuuneq erlinnartuuvoq, taamaattumillu eriaqilluinnarlugu paarisariaqarluni. Amerlasuut inuunerminni anniaateqarlutik inuunerat ajornartorsiutaasoq naluneqanngilaq - tassani ilaatigut inuiaqatigiinni ikiorneqaraluarlutik qaqiniarnissaq ajornakusoortissimasinnaavaat. Taamaattumik ilaatigut ilaqutariinnut siunnersuisarnerup, tarnip pissusaanik ilisimasalinnit siunnersorneqartarnerup aamma meeqqanut, inuusuttunut inersimasunullu ikiorsiisarnerup iluani suliniuteqarnerit Naalakkersuisut ingerlateqqinniartaat.

Timersornermi pisuni annertuuni tapersersukkagut qiimmassarniarlugit tapersersorniarlugillu katersuuttarpugut. Tamanna ataatsimoorluni nuannersumik kinaassuseqalersitsisarpoq, najukkami nunalu tamakkerlugu. Timersortartut peqatigiiffii nuna tamakkerlugu kajumissutsiminnik sulisunit ingerlanneqartut meerartatta inuusuttortattalu peqqinnartumik sunngiffimmi sammisassaqaqtartartaat. Taamaammat tulluusimaarluta tamanna tapersersussavarput. ilaatigut timersortarfiit aserfallakkiartortut iluarsaanneqarnissaannik pitsaanerusumik periarfissiinnikkut.

Inuup timikkut tarnikkullu ilivitsuutinnissaanut aamma piorsarsimassuseq nukittuujusariaqarpoq, tassani eqqumiitsuliorneq, filmiliorneq, isiginnaartitsisarneq aamma nipilersorneq tunngaviusumik tunngaviliisuullutik. Eqqumiitsulioortogut, nipilersortartugut aamma isiginnaartitsisartortogut anersaakkut inissisimanitsinnut annertoorujussuarmik pitsaasumillu sunniuteqarput. Taamaattumik taakkua atugaasa pitsanngorsarneqarnissaat qulakkiissavarput.

Qaasuitsup Kommunia avinneqassanersoq taamaassannginnersorluunniit pillugu innuttaasunik taasititsinerup inerneru Naalakkersuisut akueraat. Taamaattumik kommuni suleqatigalugu taassuma avinneqarnissaanut suliaqarneq Naalakkersuisut aallartinniarpaat. Suliaqarnermi tassani kommunit kattussuunneqarnerannut 2014-imi aggustimi aallartinneqartumut tunngatillugu suliap ingerlanerata inaarsarneqarnissaa

eqqaamassavarput. Tassunga atatillugu, ilaatigut nunaqarfiit namminneerlutik aalajangiisinnaanissaat aalajangeeqataasinnaanissaallu qulakkeerniarlugu, najugaqartut oqartussaaqataanerat nukittorsarneqassaaq.

Nunanik tamalaanik suleqateqarneq inuiaqatigiit pitsaanerusumik atugaqartinneqalernissaannut tunngaviulluinnartumik pingaaruteqarpoq. Tamanna aamma sillimaniarnermi pissutsinut suliassaqarfimmi malittaasunut tunngatillugu atuuppoq. Kisianni aamma suliassaqarfinni arlalinni nunani tamalaani suleqatissarsinissaq Naalakkersuisut pingaartippaat. Tassani pineqarpoq inuiaqatigiinni aningaasat nutaat sulisinnissaannut tunngavissaqalersitsinissaq. Tassunga assersuutissaalluarpoq EU aammalu suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqartarnigut. Isumaqatigiissutit taamaattut pingaaruteqartorujussuupput, isertitassanut nunatsinnut tuttussanut tunngatillugu, kisiannili aamma periarfissanut taamatut nutaanik suleqateqalernissamut tunngavissaqalernermi pissarsiarineqartussanut tunngatillugu.

Pinngortitaq, piniarneq, uumassuseqartullu assigiinngisitaarnerisa, avatangiisit, nunap inoqqaavisa, isumannaallisaanerup aamma ilisimatusarnerup iluani nunanit tamalaani suliaqarneq aamma suliassaqarfiupput pingaaruteqartut. Tassani Kalaallit Nunaata taamatut suleqateqarnerni qanoq angusaqartarneranut, Aaffattassanut isumalioqatigiissitami isumaqatiginninniarnert pillugit Danmarkimut suleqateqarneq imaluunniit Qalasersuup eqqaani nunatta nunataata annertusineqarnissaanut ataatsimoorluta suliniuteqarnerput tassani assersuutissaalluarput. Attaveqarnerit allat aamma pingaaruteqarput. Issittumi suleqatigiinnerup aamma nunani avannarlerni suleqatigiinnerup nunanut sanilitsinnut attaveqarnerput nukittunerulersittarpaat.

Naalagaaffeqatigiinnermi Nunani Avannarlerni ministerit siunnersuisoqatigiivinut siulittaasoqarfik ukioq manna tiguneqartussaavoq, tassani 'Siuariartorneq, Atugarissaarneq aamma Naleqartitat kiisalu Issittoq' qulequtaritinneqassallutik. Tassani Kalaallit Nunaat siulittaasoqarfimmi sunniuteqarnissamut periarfissaqarpoq.

2014 aamma arlalitsigut pitsaasunik nuannersunillu misigisaqarfiuvoq. Kunngikkormiutut Ataqqinassuseqartoq Kunngissaq Frederik ilaqutaasalu tikeraarnerat immikkut misigisaavoq nuannersoq. Innuttaasut ilaqutariit kunngikkormiut ilassiinnanngilaat. Aamma tamatsinnut Kunngissap, Kunngissap nuliata meeraasalu peqatiginerat puigugassaangitsumik misigisassarpassuaqartitsivoq. Tassunga atatillugu Kunngissamut ilaqutaanullu inuulluaqquseruppunga.

Silap pissusiata allanngoriartornera pissutigalugu nunarsuarmit avatangiisitsinnit eqqumaffigineqaleriartornerput ilutigalugu aamma nunanit allanit tikeraartartut amerliartorput. Danskit ministerii arlallit issittoq najugarput tikeraarpaat, taamatullu aamma Japanimit tikeraartoqarluta. FN-ip Generalsekretæriata Ban Ki Moon-ip tikeraarnera aamma immikkut misigisaqarfiuvoq. Tikeraartoqarnerit taamaattut amerliartussasut

naatsorsuutigisariaqarparput. Taakkua tikeraarnerit nunarsuarmi inuiaqatigiinni inissisimanitsinnut tunngatillugu pingaaruteqarput.

Nunaqqaterpassuaqarpugut ilinniarnertik, peqqissarnertik, umiartornertik, sulinertik imaluunniit nunanut allanut nunasisimanertik pissutigalugu, nunani allaniittunik. Ulluni makkunani eqqarsaaterpassuatta ilai pissusissamisoortumik taakkunaniipput.

Naalackersuisut tamaasa sinnerlugit Ataqqinartorsuaq Dronningi kunngikkormiullu ilaqutariit tamaasa, Folketingi, danskit naalackersuisui, Savalimmiuni Lagtingi aamma Naalackersuisut kiisalu qallunaat savalimmiormiullu inuulluaqqorusuppakka.

Ataqqinartorsuup Dronningip uiatalu Prinsgemalip nunatsinnut aasamut juulimi tikeraarnissaat qilanaaralugu utaqqissavarput.

Minnerunngitsumik nunatsinni maani – avannaani, tunumi, kujataani aamma kitaani, nunaqarfinni illoqarfinnilu, innuttaasunut tamanut qjarusuppunga, pissutigalugu tamassi immikkut ulluinnarnilu nunatsinni inuiaqatigiinnik kivitsiniarnermut peqataagassi. Ataatsimooqatigiinnerup anginngortittarpaatigut. Aammalu nunatsinnut kissaatigisarpasuatta piviusunngortinneqarnissaannut sapinngisamik amerlanerpaat peqataanissaasa qulakkeernissaanut immitsinnut pisariaqartippugut. Nuna imminut nammassinnaasumik aningaasaqarluni nammineertoq.

Matumani ukiumut nutaamut ikaarsaalernitsinni nunami eqqissisimasumi, oqartussaaqatigiinneq ataqqeqatigiinnerlu inuunitsinnut immitsinnullu attaveqatigiinnitsinnut tunngaviutillugit inuugatta nuannaqatigiissaagut. Inuk kinaagaluarnersoq nunami maani nalitoorujussuuvoq nunatta siuariartorneranut inuk aalajangiisussaavoq taamaattumik eqqaamagitigu tamatta nunami maaniittuusugut atorfissaqarpugut ikioqatigiinnitsigulli killiffik pitsaanagerusoq kusanarneroqisorlu angusinnaavarput. Kingumut siulitsinnut qiviarnermi suminngaanneerfik siunissamut nukittoqtissatut nassartussaavarput, sulili siunissami unammilligassanut takkuttussanut kalaallit ataasiulluta nunatsinni siuarsaaqataagisa kinguaatsinnut takutitsilluarluta ingerlatitseqqigisa suli siunissamut ungasinnerusumut angusaqarfiulluartussamut qaamanerusumut eqqarsarluta. Taamatut oqaaseqarlunga Kalaallit Nunaanni innuttaasut tamaasa ukiumi nutaami peqqinnermik iluanaarnartumillu misigisaqarnissaannik kissaappakka.

Qanortoq Naalakkap oqaatsitsinni iliuutsitsinnilu paarilisigut.

Ukiortaami pilluaritsi.